

xZgOdOvInAx

1.ogrožanje svetovnega miru

-Versajska mirovna pogodba in Društvo narodov nista mogla zagotoviti miru. Nerešena vprašanja in neenotnost so bili še vedno prisotni. Počasi so se začele zblíževati Nemčija, Italija in Japonska, ki so zaradi podobnih interesov zagovarjale osvajalno politiko. Intenzivno so razvijale tudi svoj vojaški potencial.

-Omejene možnosti Društva narodov_

- ×Med članicami ni bilo ZDA in SZ (do leta 1934).
- ×Društvo narodov je ukrepalo neodločno.
- ×Članice niso bile enotne in soglasne.
- ×Gospodarske sankcije kot kaznovanje niso bile uspešne.
- ×Društvo narodov ni imelo vojaških enot za posredovanje.

-Osvajalna politika posledica fašizma in nacionalsocializma

- ×o večvrednosti arijske (nordijsko-germanske) rase,
- ×agresivni (napadalni) zunanji politiki,
- ×načrtno vodenem gospodarstvu in
- ×novih življenjskih prostorih, kjer naj bi večvredne rase živele

-Popuščanje zahoda

-Britanski premier Neville Chamberlain se je septembra 1938 v Münchnu sestal z Mussolinijem, Hitlerjem ter francoskim premierjem ter so podpisali münchenski sporazum. S tem so hoteli umiriti osvajalno politiko Nemčije, Italije in tudi Japonske.

-Münchenski sporazum sta Velika Britanija in Francija podpisali zaradi:

- ×strahu in nepripravljenosti na novo vojno,
- ×ker sta se brez ZDA počutili nemočni,
- ×ker sta se strinjali s Hitlerjevim bojem proti komunizmu in
- ×sta tudi sami bili delno prepričani o krivičnosti "versajske" ureditve Evrope.

-Nemško-sovjetski sporazum o nenapadanju

×Avgusta 1939 sta Nemčija in Sovjetska zveza, dve nepomirljivi nasprotnici, podpisali sporazum o nenapadanju. Svet je bil osupel.

-Napad na Poljsko - začetek druge svetovne vojne

× Hitler je napad na Poljsko (tajna šifra "Fall Weiss" - Bela zadeva) pripravljaj že od pomladi 1939. Nemci so uprizorili nekaj obmejnih spopadov, kar je bil izgovor za napad 1. septembra 1939. Nemško letalstvo je bombardiralo poljska mesta. Obramba obmejnih območij se je hitro sesula. Velika Britanija in Francija sta Nemčijo neuspešno pozvali k prenehanju sovražnosti in 3. septembra Nemčiji napovedali vojno, vendar se v bitke nista vlučili. Zapora kopenskih in morskih meja ni zalegla, saj so se Nemci oskrbovali iz Sovjetske zveze. Začela se je druga svetovna vojna.

2. Bliskovita vojna

-Napad na Francijo

× Spomladi 1940 je Hitler nepričakovano napadel nevtralnno Dansko in Norveško. S tem je zaprl pot Veliki Britaniji do Baltiškega morja. Poleg tega je imel iz norveških fjordov idealno izhodišče na Atlantski ocean in pregled nad Veliko Britanijo. Nevtralnost Švedske je Nemčija upoštevala zaradi bogatih zalog železove rude na severu. Na Norveškem so Nemci na oblast postavili domačega nacista Vidkuna Quislinga.

-Nemški napad na Francijo

× Maja 1940 so Nemci s 120 divizijami ali skoraj dvemi milijoni vojakov nepričakovano napadli Francijo. Da bi se izognili močno utrjeni Maginotovi črti, so napad usmerili čez nevtralne države Luksemburg, Belgijo in Nizozemsko. Nizozemci so se skušali braniti tako, da so potopili velikanska območja svoje države. Vendar so jim nemški padalci prišli za hrbet in v naskoku osvojili najpomembnejša oporišča.

- Bitka za Anglijo

× Prvega julija 1940 se je začel napad na Veliko Britanijo. Načrt napada je predvideval uničenje britanskega letalstva in nato izkrcaje na otočju. Nemška letala so močno bombardirala britanska letališča in druge vojaške objekte. V zraku so potekali hudi boji. Britanci so v tem času že imeli radar, odkrili pa so tudi nemški šifrirni stroj, imenovan Enigma. Tako so pravočasno odkrivali nemške letalske napade in prebirali tajna nemška vojaška sporočila. Nemški napadi so se končali maja 1941. Nemške sile so bile prvič neuspešne. Izkazalo se je, da niso pripravljene na dolgotrajno vojskovanje.

-Puščavska vojna

× Septembra 1940 je Italija iz Libije začela napad na britanski Egipt. Želeli so si pridobiti kontrolo Sueškega prekopa in dostop do naftnih zalog na Bližnjem vzhodu. Vendar so Britanci odbili napad. Italijanom so na pomoč priskočili Nemci, ki jih je vodil eden najbolj izkušenih nemških generalov Erwin Rommel.

-Erwin Rommel

× Bil je nemški general feldmaršal in poveljnik afriškega korpusa.

- ×Kot dober taktik in vojni junak je bil znan znan že iz bojev na soški fronti.
- ×Spoštovali so ga tudi zavezniki in mu nadelo vzdevek "Puščavska lisica".
- ×Aktivno je sodeloval v obrambi "Atlantskega zidu."
- ×Zaradi sodelovanja v neuspelem atentatu na Hitlerja (20.7.1944) mu je firer postavil ultimatum - ali naredi samomor in ga ohranijo v "herojskem" spominu ali pa ga postavijo pred ljudsko sodišče kot izdajalca. Odločil se je za časten samomor, ki ga je naredil 14.10.1944.
- ×Pokopali so ga z vsemi vojaškimi častmi.

3.razširitev vojne 1941

-Trojni pakt

×Hitler je pred napadom na vzhod utrdil zvezo z Italijo in Japonsko. Konec septembra 1940 so v Berlinu Nemci, Italijani in Japonci podpisali trojno pogodbo, v kateri so uskladili interese in določili novo delitev sveta. K tej pogodbi naj bi pristopile tudi druge države.

-Podreditev Balkana

×Hitler je pred napadom na Sovjetsko zvezo želel na svojo stran pridobiti države Jugovzhodne Evrope. To območje je bilo idealno za graditev vojaških oporišč, in je imelo strateško pomembno lego. Predstavljalo je dostop v Sredozemlje. Napad na Jugoslavijo se je začel 6. april 1941 z bombardiranjem Beograda in prometnih poti. V napadu so sodelovale nemške, italijanske, madžarske, romunske in bolgarske čete.

-Napad na Sovjetsko zvezo - "Barbarossa"

×Navsezgodaj 22. junija 1941 se je začel nemški napad na Sovjetsko zvezo. Presenečenje je bilo popolno. Rusi so še uro pred napadom čez mejo v Nemčijo poslali vlak z žitom. Hitler je prekršil nenapadalni sporazum. Na vzhodu je želel Nemcem zagotoviti nov življenjski prostor. Sovražil je komunizem in ga hotel uničiti. Vabile so ga sovjetske bogate zaloge nafte in ukrajinsko žito.

-Vojna postane svetovna

×7. decembra 1941 so Japonci brez vojne napovedi napadli ameriško vojaško oporišče Pearl Harbour na Havajskem otočju. S tem so vstopile v vojno tudi ZDA.

×vzroki za japonski uspeh:

-Američani so bili nepripravljeni na vojno.

-Japonska predanost cesarju je bila brezmejna.

-Japonski vojaki so imeli premoč v pogojih tropskega kopenskega bojevanja.

-Atlantska listina

×Načela, ki jih je razglašala atlantska listina, so postala osnova za povezovanje držav proti fašizmu, postavila je upanje v pravičnejše urejen

svet po vojni in je postala temelj kasnejšega organiziranja OZN (Organizacije Združenih narodov).

4. Življenje v okupiranih območjih

-Vojno gospodarstvo

× Največ sredstev so v vojni namenili vojski. Številne tovarne so prilagodile proizvodnjo. Velikokrat je primanjkovalo delovne sile. Na mesto moških so enakovredno stopale ženske. Porabo so omejili, saj je bila najpomembnejša preskrba vojakov. Pomanjkanje hrane so velikokrat reševali s preureditvijo javnih površin (parkov, zelenic, dvorišč) v vrtove, pašnike, kurnike ipd.

-Okupacijski režimi in izkoriščanje okupiranih dežel

× Okupacijski režimi so bili prilagojeni posameznim državam. Osnovni namen povsod pa je bil izkoriščati naravna bogastva, črpati človeško delovno silo in krepiti ter hraniti nemški rajh.

-Odporniška gibanja v Evropi

× Temeljni cilj teh gibanj je bil izgon okupatorja in osvoboditev domovine.

-Kolaboracija - sodelovanje z okupatorjem

× Vzroki za sodelovanje z okupatorjem:

-**psihološki vzroki** (strah pred premočnim okupatorjem, želja po čim manjši škodi, -strah pred velikimi izgubami ipd)

-**politični vzroki** (težnja po prevzemu oblasti z okupatorjevo pomočjo, nerešena predvojna nasprotja)

-**gospodarski vzroki** (želja po velikih dobičkih), npr. svoja podjetja ponudijo okupatorjem (Francoz Louis Renault za proizvodnjo tankov)

-**ideološki vzroki** (pristaši okupatorjeve ideologije, ideologije nacizma, fašizma ali nasprotovanje komunizmu)

5. Vojni preobrat

-"Bakla" v Afriki

× Nemški načrt v Severni Afriki je predvideval, da bi se afriške enote združile z enotami južnega dela fronte v Sovjetski zvezi. S tem bi sklenili lok v vzhodnem Sredozemlju. Po nemških uspehih generala Rommla v severni Afriki so Britanci konec leta 1942 pri El Alameinu začeli velik protinapad. Nemško-italijanske enote so se umaknile v Libijo. Istočasno pa so se v Maroku in Alžiriji izkrcale ameriške in britanske enote. Zavezniški silam sta poveljevala ameriški in angleški general Dwight Eisenhower in Bernard Montgomery. To je bila operacija "Bakla" (Torch).

-Kapitulacija Italije

× S kapitulacijo je veliko italijanskih vojakov končalo v nemških taboriščih ali pa so jih prisilno mobilizirali v vojsko Mussolinijeve fašistične republike. Proti fašizmu pa se je razvilo močno odporniško

gibanje. Os Rim-Berlin-Tokio se je zlomila. Nemčija in Japonska sta ostali sami.

-Teheranska konferenca

×Od 28. novembra do 1. decembra 1943 so se v Teheranu sešli trije voditelji protifašistične koalicije.

×Pretahtali so razmere na bojiščih in usklajevali nadaljnje akcije:

×Sporazumeli so se, da bodo uskladili vojaške načrte.

×Stalin je vztrajal pri čim prejšnjem odprtju druge fronte v zahodni Evropi, kar bi razbremenilo Rdečo armado na vzhodu.

Domenilio so se, da se bo junija 1944 začela zavezniška invazija čez Rokavski preliv.

×Sovjetska zveza bo Japonski napovedala vojno.

×Jugoslaviji so zagotovili celovitost po vojni in začeli odkrito podpirati partizane pod vodstvom Josipa Broza Tita

×Neenotnost so pokazali pri ureditvi poveljne Nemčije in Poljske.

6.Zaključne operacije

-"Overlord" - preboj "atlantskega zidu"

×6. junija 1944 se je začela operacija "Overlord" - invazija na Normandijo. Bila je največja pomorska in kopenska vojaška operacija v zgodovini. Operacija Overlord je zaradi močne nemške obalne obrambe - atlantskega zidu - zahtevala veliko žrtev. Prvi val izkrcanja je na obali vzpostavil mostišča, ki so jih obdržali kljub hudim napadom in poskusov Nemcev, da bi jih vrgli nazaj v morje.

-Ofenziva v Ardenih

×Značilno za zadnjo nemško ofenzivo v Ardenih je tudi spopad nemških veteranov z neizkušeni anglo-ameriški enotami. Vendar je premoč prevladala. Hkrati so prosili Stalina, naj na vzhodu začne z ofenzivo in razbremeni pritisk na zahodu.

-Jaltska konferenca

×V Jalti na polotoku Krimu pa so se februarja 1945 srečali veliki trije. Nemčija se je v času jaltske konference že rušila. Američani so na konferenci hoteli za vojno proti Japonski pridobiti Ruse. Istočasno so se dogovorili o razdelitvi Nemčije po vojni in o vojni odškodnini. Domenili so se, da bodo v Vzhodni Evropi organizirali svobodne volitve ter da bodo ustanovili Organizacijo združenih narodov.

-Zaključne operacije

×Konec leta 1944 je v Nemčiji že prevladalo spoznanje, da je vojna izgubljena. Ljudi se je lotevala brezupnost in redki so še verjeli nacistični propagandi. Primanjkovalo je vsega. Naglo je pešala tudi proizvodnja za vojaške potrebe.

Da bi se maščeval za poraze in dvignil moralo ljudi je Hitler posegel po skrivnem orožju, ki pa ni moglo več bistveno vplivati na potek vojne. Na

koncu pa so uničili sofašistično republiko in njeno vodstvo ter Mussolinija ujeli in ustrelili.

-Zlom Nemčije, kapitulacija

× Medtem se je začela zadnja velika bitka druge svetovne vojne - bitka za Berlin. Pred padcem Berlina pa je Hitler z najožjimi sodelavci 30. aprila naredil samomor. Oblast je izročil generalu Karlu Dönitzu. Ta je začel pogajanja o vdaji. Dokument o vdaji so podpisali dvakrat - v ameriškem in ruskem poveljstvu. Tretjega rajha ni bilo več. Nemška vojska je povsod položila orožje, razen na zahodu Češkoslovaške in na severu Slovenije.

-Konferenca v Potsdamu

× V Potsdamu so se od 17. julija do 2. avgusta 1945 zadnjič sestali "veliki trije" - Harry Truman, ki je nasledil bivšega predsednika ZDA Roosevelta (umrl 12.4.1945), Stalin in Churchill, ki ga je po zmagi na volitvah zamenjal laburist Clement Attlee. Sestanek so obremenjevali medsebojni spori. Osrednje teme pogovorov so bile priprave na mirovno konferenco, obsodba nacističnih voditeljev ter usoda povojne Nemčije, ki so ji naprtili kolektivno krivdo za drugo svetovno vojno.

7. Kapitulacija Japonske

-Kapitulacija Japonske

× Američani so poleti 1944 zasedli Mariansko otočje. Jeseni so se izkrkali na Filipinih. Iwo Jima - zastavo so izobesili na vrhu majhnega otočka Iwo Jima, ki leži na pol poti med Marianskim otočjem in Japonsko. Spomladi 1945 so napadli otok in ga hoteli spremeniti v letalsko oporišče za napade na Japonsko in pristajanje poškodovanih težkih bombnikov. Naskok na otok se je spremenil v najbolj krvave boje v ameriški zgodovini. Japonci so v obupu posegli po skrajnem orožju - pilotih samomorilcih ali kamikazah. Umrlo je 12000 ljudi, 13000 pa je bilo ranjenih.

-Kamikaze

× Beseda v japonščini pomeni "božji veter". Nov pomen pa je beseda proti koncu druge svetovne vojne, ko so se Japonci nameravali upreti z vsemi razpoložljivimi sredstvi, odločilno vlogo pa naj bi odigrale posebne enote pilotov kamikaz, ki naj bi s svojimi samomorilskimi akcijami onesposobili ameriške letalonosilke in tako torej že tretjič rešili japonsko cesarstvo.

-Atomska bomba

× Julija 1945 Američani zaključili projekt "Manhattan", ko so v puščavi v Novi Mehini uspešno preizkusili novo orožje - atomsko bombo. Predsednik Harry Truman, ki je nasledil aprila 1945. leta umrlega Roosevelta, je na podlagi vojaškega svetovanja odobril nenapovedani napad na japonsko 6. avgusta 1945 je letalo Enola Gay na uničujočo misijo

poneslo prvo atomsko bombo v zgodovini, imenovano "***Little boy***". Odvrgli so jo na Hirošimo - pomembno industrijsko središče blizu Tokia. Tri dni pozneje so podobno bombo, imenovano "***Fat boy***", odvrgli še na Nagasaki. ski mesti Hirošima in Nagasaki z atomskim orožjem. Rezultati so bili grozljivi.2. septembra 1945 s kapitulacijo Japonske se je končala druga svetovna vojna, uporaba atomske bombe pa je napovedala obdobje hladne vojne.

-Obračun vojne

- × Zajela je več kot 60 držav,
- × trajala je 6 let in 1 dan,
- × uporabljenih je bilo največ bojnih sredstev v zgodovini,
- × stroški vojne so znašali 2 550 000 000 000 dolarjev in
- × je bila petkrat dražja od prve svetovne vojne ter
- × povzročila 37 600 000 žrtev